

OPŁATY i FUNDUSZE

w ochronie środowiska

VERLAG
DASHÖFER

Literatura fachowa
dla firm i instytucji

AKTUALNOŚCI • PORADY PRAWNE • TEMAT NUMERU • FINANSE • PYTANIA I ODPOWIEDZI

Nr 11 listopad 2009

Miesięczny serwis informacyjno-doradczy

www.dashofer.pl

Spis treści:

■ Aktualności

- Nowe rozporządzenia 1
- Projekty aktów prawnych 2
- Polska krajem najlepiej wdrażającym 2
- Dynamika wdrażania funduszy europejskich 3
- BGK będzie pośredniczył w przekazywaniu środków pieniężnych 3

■ Porady prawne

- Zmiany w zakresie opłat w projekcie Ustawy o odpadach 4
- Opłata produktowa w świetle orzecznictwa 6

■ Temat numeru

- Nowelizacja prawa zamówień publicznych 8

■ Finanse

- Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego 11
- Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów – nabór wniosków 12
- Jak zweryfikować dokumentację do konkursu w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko? 12
- Dofinansowanie recyklingu pojazdów 14

- Pytania i odpowiedzi 15

§ Aktualności

Nowe rozporządzenia

30 października 2009 r. zostało ogłoszone Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 23 października 2009 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu na rok 2010 (M.P. Nr 69, poz. 893).

Zgodnie z art. 291 ust. 1 Ustawy – Prawo ochrony środowiska stawki kar ulegają podwyższeniu w oparciu o średnioroczny wskaźnik towarów i usług konsumpcyjnych ogółem za rok poprzedni.

Zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 14 stycznia 2009 roku w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2008 r. (M.P. Nr 5, poz. 58) został on określony na po-

ziomie 104,2. Oznacza to wzrost stawek kar o 4,2%.

Również 30 października 2009 r. zostało ogłoszone Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 23 października 2009 r. w sprawie stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz stawek kar za zniszczenie zieleni na rok 2010 (M.P. Nr 69, poz. 894).

Zgodnie z art. 85 ust. 8 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 151, poz. 1220) stawki opłat podlegają waloryzacji przez pomnożenie stawek opłat i kar, które obowiązywały w roku 2009 przez prognozowany wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem. Wskaźnik został określony w ustawie budżetowej na rok 2009 z dnia 9 stycznia 2009 roku (Dz.U. Nr 10, poz. 58) na poziomie 102,9%. ■

Redakcja

Akademia Dashofera zaprasza na:

seminaria, konferencje, szkolenia oraz warsztaty!

Więcej informacji na stronie: www.akademiadashofera.pl

Szanowni Państwo!

Przekazuję w Państwa ręce listopadowy numer serwisu informacyjno-doradczego „Opłaty i fundusze w ochronie środowiska”.

W dziale Aktualności przeczytacie Państwo o nowych rozporządzeniach, które weszły w życie oraz projektach aktów prawnych. Przybliżamy także informacje dotyczące poziomu wdrażania funduszy europejskich.

W dziale Porady prawne zamieszczamy artykuł, w którym dowiedzą się Państwo o zmianach wynikających z projektu Ustawy o odpadach, które dotyczą opłat związanych z gospodarowaniem odpadami. Wyjaśniamy także na czym polega charakter opłaty produktowej, opierając się na orzecznictwie.

Temat numeru poświęcony został nowej ustawie Prawo zamówień publicznych oraz zmianach wynikających z wprowadzenia tej ustawy.

W dziale Finanse znajda Państwo informacje o nowych naborach wniosków na projekty środowiskowe, a także porady dotyczące weryfikowania dokumentacji do konkursu.

Z wyrazami szacunku,
Wydawnictwo Verlag Dashofer

Anna Szczęsna

Anna Szczęsna
Redaktor odpowiedzialny
e-mail: anna.szczesna@dashofer.pl
tel. (0-22) 559 36 33

 Aktualności

Projekty aktów prawnych

Ministerstwo Środowiska zamieściło na stronie internetowej projekty następujących aktów prawnych:

1. Projekt Obwieszczenia Ministra Środowiska w sprawie górnych i dolnych granic stawek opłat eksploatacyjnych na rok 2010.

Zgodnie z art. 84 ust. 7 Ustawy – Prawo geologiczne i górnicze Minister Środowiska ogłasza w drodze obwieszczenia górne i dolne granice stawek opłat eksploatacyjnych na następny rok kalendarzowy.

2. Projekt Obwieszczenia Ministra Środowiska w sprawie stawek opłat za działalność polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu złóż kopalin, magazynowaniu substancji oraz składowaniu odpadów na rok 2010.

Zgodnie z art. 85 ust. 11 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.) Minister Środowiska ogłasza w drodze obwieszczenia stawki opłat za poszukiwanie, rozpoznawanie złóż kopalin, magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wy-

robiskach górniczych na następny rok kalendarzowy.

Podwyższenie stawek

Projekty zakładają podniesienie stawek w oparciu o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, planowany w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy.

Zgodnie z art. 26 Ustawy budżetowej na rok 2009 z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz.U. Nr 10, poz. 58 oraz Nr 128, poz. 1057) został on wyznaczony na poziomie 102,9%. ■

Redakcja

 Aktualności

Polska krajem najlepiej wdrażającym

W październiku 2009 roku w Warszawie odbyła się 2-dniowa konferencja pod nazwą „Lessons learned and looking forward – EEA and Norway Grants in the environmental section”, dotycząca między innymi finansowania z funduszy: *Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego projek-*

tów związanych z ochroną środowiska.

W spotkaniu wzięli udział: Stanisław Gawłowski, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska, a także Enok Nygaard, Ambasador Królestwa Norwegii w Polsce.

W MF EOG i NMF uczestniczą tzw. państwa-darczyńcy: Królestwo

Norwegii, Republika Islandii i Księstwo Lichtenstein, a cel, jaki sobie postawiły, to realizacja przedsięwzięć rozwojowych, przyczyniających się do zmniejszenia różnic społecznych i ekonomicznych w obrębie EOG.

Polska otrzymała w ramach programu 533,51 mln euro na lata 2004-

NASI STALI EKSPERCI:

Paulina Grabowska, prawnik. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, aplikant radcowski w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie. Ukończyła Szkołę Prawa Amerykańskiego oraz Szkołę Prawa Brytyjskiego i Europejskiego przy Uniwersytecie Warszawskim. Absolwentka studiów podyplomowych „Zarządzanie i finanse w przedsiębiorstwie” w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Obecnie pracownik dużej kancelarii.

dr Michał Kuliński, adwokat. Wykształcenie: Uniwersytet Jagielloński – Wydział Prawa i Administracji (1996-1998), Uniwersytet Warszawski – Wydział Prawa i Administracji (1998 – ukończony w 2001 r.), Centrum Prawa Amerykańskiego – Levin College of Law University of Florida przy WPIA UW, Studium Bezpieczeństwa Narodowego przy Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW. Współpracownik firmy Prawniczej „Smoktunowicz&Falandysz”.

Krzysztof Choromański, współwłaściciel i Członek Zarządu Biura Konsultacyjnego KOBİKO Sp. z o.o. odpowiedzialny za zarządzanie projektami (ekonomiczne zagadnienia ochrony środowiska oraz przygotowanie i realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki komunalnej).

-2009, z czego ponad 112 mln euro przewidziano na realizację przedsięwzięć środowiskowych.

Wyniki naboru wniosków

Podczas konferencji zaprezentowano wyniki trzech naborów wniosków aplikacyjnych, jakie zrealizowano w ramach trzech priorytetów środowiskowych MF EOG i NMF (I nabór wniosków zakończył się 30 listopada 2005 roku, II nabór zakończył się 16 kwietnia 2006 roku, a III 31 marca 2008 roku). Zgodnie z podanymi informacjami aż 158 wniosków otrzymało potwierdzenie, natomiast umowy podpisano dla 137.

Ostateczna kwota alokacji do potwierdzonych wniosków wynosi ok. 112 174 mln euro. Zsumowana wartość wszystkich podpisanych umów do dnia 30 września 2009 roku wyniosła ok. 100 mln euro. Statystyki pokazują, że poziom kontrak-

tacji wynosi 90%, łączna wartość zaakceptowanych wniosków o płatność to 41 676 mln, a poziom absorpcji to 37%.

Polska krajem najlepiej wdrażającym

Stanisław Gawłowski poinformował, że państwa-darczyńcy uznali Polskę za kraj najlepiej wdrażający spośród wszystkich 15 państw beneficjentów, natomiast Ministerstwo Środowiska zostało uznane za instytucję pośredniczącą najlepiej wdrażającą w Polsce.

„Jest to powód do zadowolenia, to także świadomość, że na przestrzeni lat musiała być wykonana olbrzymia praca. Jesteśmy przekonani, że przyczyni się to do poprawy stanu środowiska naturalnego w Polsce” – powiedział na zakończenie prezentacji Stanisław Gawłowski. Minister zaznaczył również, że udało się zaangażować dużą grupę instytucji

samorządowych uczestniczących w tym projekcie.

Granty głównie na sektor ochrony środowiska

Podczas konferencji prasowej Ambasador Enok Nygaard mówił o roli organizacji pozarządowych w realizacji projektów oraz o tym, że przez granty europejskie Norwegia chce zniwelować różnice ekonomiczne i społeczne w Polsce oraz w innych krajach członkowskich.

Ponadto poinformował, że granty ze strony Norwegii przeznaczone są głównie na sektor ochrony środowiska. Zaznaczył, że w związku z koniecznością radzenia sobie ze zmianami klimatycznymi duża część finansowania przeznaczona jest na oszczędne gospodarowanie energią i odnawialne źródła energii. ■

Krzysztof Choromański

§ Aktualności

Dynamika wdrażania funduszy europejskich

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego podało, iż ponad 1500 wniosków ma szansę otrzymać dofinansowanie z funduszy europejskich. Jest to o 1200 projektów więcej niż w roku 2008.

We wrześniu 2009 roku liczba podpisanych umów wynosiła 377, na które łącznie przeznaczono 22,3 mld zł. Do zatwierdzenia przez Komisję

Europejską przekazanych zostało 20 dużych projektów, do końca roku zostanie przesłanych kolejnych 25. Wśród nich 12 dotyczy sektora środowiska, 10 transportu oraz 3 sektora energetyki.

Liczba konkursów

Jak podaje Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, do tej pory ogłoszono

47 konkursów na wszystkie rodzaje inwestycji dofinansowywanych przez Program Infrastruktura i Środowisko. Niemal 60% dostępnej kwoty zostało przeznaczone na projekty z zakresu ochrony środowiska (34 konkursy na kwotę 8,5 mld zł). ■

Redakcja

§ Aktualności

BGK będzie pośredniczył w przekazywaniu środków pieniężnych

Nowa Ustawa o finansach publicznych wprowadziła nowe zadania dla Banku Gospodarstwa Krajowego.

Zgodnie z komunikatem, który pojawił się na stronie internetowej

Banku, od 1 stycznia 2010 roku Bank Gospodarstwa Krajowego będzie obsługiwał przepływ wszystkich środków unijnych. Realizowane przez bank płatności staną się jedyną formą przekazywania środków pieniężnych beneficjentom.

Zgodnie z komunikatem Bank będzie jedyną instytucją dokonującą płatności w programach unijnych z rachunków otwartych w Banku przez Ministra Finansów, z wyjątkiem wydatków na projekty realizowane w ramach pomocy technicznej.

Nowe zasady gospodarowania środkami unijnymi

Nowa Ustawa o finansach publicznych zakłada stworzenie budżetu środków europejskich, który będzie funkcjonował w ramach budżetu

państwa. Niemniej jednak deficyt lub nadwyżka środków, które powstaną w tym budżecie, nie będą wliczane do budżetu państwa.

Zniesiono dotacje rozwojowe

Nie będzie już dotacji rozwojowych, dla których istniała konieczność rozliczania do końca roku. Były to wydatki budżetu państwa podlegające szczególnym zasadom rozliczania. ■

Redakcja

Porady prawne

Zmiany w zakresie opłat w projekcie Ustawy o odpadach

W ostatnim czasie przedsiębiorstwa skupiają się głównie na aspektach ochrony powietrza. Główne problemy przedsiębiorstw dotyczą handlu emisjami, opłat za korzystanie ze środowiska, a także zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza. Pomijane są sprawy dotyczące gospodarki odpadami. Tymczasem Ministerstwo Środowiska przygotowuje projekt nowej Ustawy o odpadach, która m.in. dotyczy także zmian w zakresie opłat.

Ustawa stanowi transpozycję Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 roku w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz.U.L 312 z 22 listopada 2008 roku, str. 3). Obecnie Ministerstwo publikuje założenia do projektu tej ustawy i przedsiębiorstwa powinny włączyć się czynnie w te prace, gdyż Ustawa o odpadach jest jedną z kluczowych dla nich ustaw.

Zakres ustawy

Zakresem projektowanej ustawy objęte zostaną następujące grupy podmiotów:

- 1) wytwórcy odpadów – przedsiębiorcy, jednostki organizacyjne, niebędące przedsiębiorcami, i osoby fizyczne,
- 2) podmioty gospodarujące odpadami – posiadacze odpadów, transportujący odpady oraz podmioty organizujące obrót odpadami (sprzedawcy odpadów, pośrednicy w obrocie odpadami),

- 3) organy administracji publicznej – organy ochrony środowiska, do zadań których należy planowanie gospodarki odpadami, w tym projektowanie zapobiegania powstawaniu odpadów, wydawanie decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki odpadami, organy przeprowadzające kontrole w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska,
- 4) fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Projektowana Ustawa o odpadach ma dotyczyć ogólnych zasad i wymagań związanych z gospodarką odpadami, wymagań dotyczących postępowania z niektórymi specyficznymi odpadami oraz niektórych specyficznych procesów gospodarowania odpadami. W zakresie gospodarowania odpadami obowiązuje określona hierarchia działań.

Opłaty za gospodarowanie odpadami

Nowa ustawa wprowadza nowe regulacje dotyczące opłat za gospodarowanie odpadami. Koszty gospodarowania odpadami muszą być ponoszone przez pierwotnego wytwórcę odpadów lub przez obecnego lub poprzednich posiadaczy odpadów.

W przypadkach określonych w przepisach odrębnych koszty gospodarowania odpadami ponosi producent produktu lub podmiot wprowadzający produkt na terytorium kraju

(transpozycja art. 14 Dyrektywy 2008/98/WE).

Opłata rejestrowa i roczna

Podmiot wprowadzający produkty w opakowaniach i produkty, o których mowa w pkt 76, zobowiązany jest do posługiwania się numerem rejestrowym na dokumentach sporządzanych w związku z wykonywaniem działalności w zakresie wprowadzania na rynek produktów.

Za wpis do rejestru podmioty wprowadzające produkty w opakowaniach i produkty zobowiązane są do uiszczenia opłaty rejestrowej, a w następnych latach opłaty rocznej.

WAŻNE!

Wysokość opłat wynosi od 50 do 2000 zł, zależnie od rodzaju prowadzonej działalności przez dany podmiot wprowadzający produkty i produkty w opakowaniach.

Jeżeli dany podmiot prowadzi kilka rodzajów działalności (np. wprowadza kilka produktów), zobowiązany jest do uiszczenia jednej opłaty rejestrowej (najwyższej). Z opłaty rejestrowej zwolnione są podmioty, które posiadają już wpis do dotychczasowych rejestrów. Opłata rejestrowa i opłata roczna wpłacana jest na odrębny rachunek administratora.

Zabezpieczenie roszczeń

Dla każdego składowiska odpadów ustawa ustanawia zabezpieczenie

roszczeń. Do sposobu ustanowienia, zwrotu ustanowionego zabezpieczenia oraz orzeczenia o przeznaczeniu zabezpieczenia na usunięcie negatywnych skutków w środowisku stosuje się przepisy Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w szczególności art. 187 ust. 2-4 oraz art. 198 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Przyjęcie odpadów do składowania

Cena za przyjęcie odpadów do składowania na składowisko odpadów powinna uwzględniać w szczególności koszty budowy, eksploatacji, zamknięcia, rekultywacji, monitorowania i nadzorowania składowiska odpadów.

Zarządzający składowiskiem odpadów tworzy fundusz pieniężny, na którym gromadzone są środki pieniężne na działania związane z zamknięciem, rekultywacją, monitoringiem i nadzorem nad składowiskiem do zakończenia trwania fazy poeksploatacyjnej.

Utworzenie funduszu może mieć formę odrębnego rachunku bankowego. Zarządzający składowiskiem odpadów podaje do publicznej wiadomości, w tym zamieszcza na stronie internetowej, udział w ogólnej cenie za przyjęcie odpadów do składowania, kosztów odprowadzanych na fundusz. Usunięcie przyczyn skutków stwierdzonych zagrożeń dla środowiska odbywa się na koszt zarządzającego składowiskiem odpadów.

Opłata za składowanie odpadów

Opłata za składowanie odpadów będzie ponoszona za umieszczenie odpadów na składowisku odpadów w jakimkolwiek celu, zgodnie z wymaganiami przepisów o gospodarowaniu odpadami, natomiast opłata karna za składowanie odpadów

będzie ponoszona za składowanie odpadów niezgodnie z przepisami o gospodarowaniu odpadami.

✓ WAŻNE!

Wysokość opłaty zależy od ilości i rodzaju składowanych odpadów, a opłaty karnej dodatkowo od czasu ich składowania.

Do ponoszenia opłat za składowanie odpadów zobowiązany będzie zarządzający składowiskiem. Do ponoszenia opłat karnych zobowiązani będą posiadacze odpadów.

W sytuacji, gdy składowane lub magazynowane odpady ulegają zmieszaniu, za podstawę opłaty lub opłaty karnej przyjmuje się rodzaj odpadu, za który jednostkowa stawka opłaty jest najwyższa, z tym że zasady tej nie stosuje się do tych rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny.

Organem właściwym w sprawach opłat i opłat karnych będzie marszałek województwa. Opłaty oraz opłaty karne należy wносить na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Do ponoszenia opłat i opłat karnych będą miały zastosowanie odpowiednio przepisy działu III Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują marszałkowi województwa.

Do ponoszenia opłaty karnej nie stosuje się przepisów Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, dotyczących terminu płatności należności, odroczenia terminu należności, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

Stawki opłat i terminy płatności

Opłatę za składowanie odpadów ustala się według stawek obowiązujących

w okresie, w którym składowanie odpadów miało miejsce. Wysokość opłaty ustala się we własnym zakresie i wnosi na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza.

W przypadku, gdy na składowisku odpadów są w danym roku kalendarzowym umieszczane i wydobywane odpady tego samego rodzaju – opłatę wnosi się do dnia 31 stycznia następnego roku. Podstawą do naliczenia opłaty jest różnica między masą odpadów umieszczonych na składowisku a masą odpadów wydobytych ze składowiska – w ciągu roku kalendarzowego, a jeżeli różnica jest liczbą ujemną, przyjmuje się wartość 0.

Opłaty karne

W terminie wniesienia opłaty posiadacz odpadów przedkłada marszałkowi województwa sprawozdanie o należnej opłacie. Wykaz ten przedkłada także organowi gminy właściwemu ze względu na miejsce składowania odpadów.

Po stwierdzeniu składowania niezgodnego z przepisami o gospodarowaniu odpadami marszałek województwa wymierza w drodze decyzji opłaty karne według stawek obowiązujących w okresie, w którym składowanie odpadów miało miejsce. Opłatę karną ponosi się niezależnie od opłaty za składowanie odpadów. Opłaty karne nie wykluczają się wzajemnie.

Marszałek województwa ustala posiadaczowi odpadów wymiar opłaty karnej za każdą dobę składowania w drodze decyzji, w której określa się ilość i rodzaj odpadów, przepis, niezgodnie z którym składowane odpady, wymiar opłaty karnej za każdą dobę składowania, termin, od którego opłata karna jest naliczana, rozumiany jako dzień dokonania ustaleń stanowiących podstawę stwier-

dzenia składowania niezgodnego z przepisami o gospodarowaniu odpadami.

Opłata karna jest naliczana za każdą dobę od dnia stwierdzenia składowania odpadów niezgodnie z przepisami o gospodarowaniu odpadami do dnia stwierdzenia zlikwidowania tego składowania.

✓ WAŻNE!

Termin płatności opłaty karnej wynosi 30 dni od dnia, w którym decyzja w sprawie jej wymierzenia stała się ostateczna.

Wykroczenia

Naruszenie obowiązków określonych w przepisach art. 69a-78 Ustawy o odpadach (w brzmieniu obowiązującym wraz z uwzględnieniem zmian wynikających z projektu Ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw) będzie stanowiło wykroczenie.

Za niektóre naruszenia zostaną określone kary pieniężne (w przeciwieństwie do odpowiedzialności za wykroczenia, którą ponoszą osoby fizyczne, kara pieniężna może być nałożona na podmiot, w tym przedsiębiorcę).

Kary pieniężne zostaną nałożone za następujące naruszenia:

- a) prowadzenie działalności bez wymaganego wpisu do rejestru,
- b) nieprzestrzeganie obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów oraz nieterminowe wykonywanie lub niezgodne ze stanem rzeczywistym,

c) niedotrzymanie obowiązku złożenia sprawozdań oraz za składanie sprawozdań nierzetelnych.

Kara pieniężna może być nakładana kilkakrotnie, przy czym pierwsza kara ma wysokość 1 000 zł. Nakładane kary nie mogą być mniejsze niż 1000 zł i większe niż 1 000 000 zł, zaś nakładane wielokrotnie nie mogą przekroczyć kwoty 1 000 000 zł.

Karę pieniężną wymierza, w drodze decyzji, właściwy wojewódzki inspektor ochrony środowiska na podstawie posiadanych danych. Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej uwzględnia się stopień szkodliwości czynu, zakres naruszenia, dotychczasową działalność podmiotu, w szczególności masę produktów oraz produktów w opakowaniach, którą podmiot wprowadził do obrotu.

Opłaty sankcyjne

Przewiduje się również opłaty sankcyjne za brak terminowego uchwalenia planu wojewódzkiego lub niedotrzymanie terminu przekazania sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz za brak realizacji celów ustawowych nałożonych na samorząd.

W przypadku nieuchwalenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w terminie ustawowym, zarząd województwa odprowadza w danym roku kalendarzowym ze środków własnych kwotę 10 mln zł na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i tę samą kwotę za każdy następny

rok, w którym plan wojewódzki nie zostanie przygotowany.

Również w przypadku nieterminowego przygotowania sprawozdania z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami kara jest analogiczna, jak dla braku planu gospodarki odpadami.

Opłata podwyższona dla gmin

Od 1 stycznia 2016 r. wprowadzona zostanie opłata podwyższona dla gmin za nieosiągnięcie celów gospodarki odpadami w szczególności za brak redukcji składowania odpadów.

Wysokość opłaty podwyższonej wynosić będzie 100% opłaty podstawowej, określonej w obowiązującym rozporządzeniu w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska, za każdą tonę odpadów komunalnych, przekraczających poziomy określone w wojewódzkim planie gospodarki odpadami. Naliczana przez gminę corocznie opłata wnoszona będzie na wyodrębniony rachunek w wojewódzkim funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Marszałek województwa może zawiesić wniesienie opłaty w przypadku przedstawienia przez gminę udokumentowanego wniosku dotyczącego działań naprawczych zmierzających do usunięcia przyczyny podwyższonej opłaty, ale nie dłużej niż 5 lat. Po usunięciu przyczyn podwyższonej opłaty może ona zostać umorzona. ■

Anna Wojniak-Bieńko

Porady prawne

Opłata produktowa w świetle orzecznictwa

Przedsiębiorcy, którzy nie wykonają obowiązku odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych, mają obowiązek wpłacania opłaty produktowej. Charakter prawny opłaty produk-

towej jest dyskusyjny i stał się przedmiotem interpretacji oraz rozstrzygnięć organów administracji, w szczególności w kontekście skutków podatkowych tejże opłaty.

Uwagi ogólne

Podstawowymi aktami prawnymi, które należy wziąć pod uwagę przy analizie kwestii dotyczącej charakteru prawnego opłaty produktowej są:

- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (tekst jednolity: Dz.U. 2007 r. Nr 90, poz. 607 ze zmianami), dalej zwana „ustawą o obowiązkach przedsiębiorców”.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zmianami), dalej zwana „ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych”.
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zmianami), dalej zwana „ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych”.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r. Nr 54, poz. 535 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zmianami), dalej zwana „Ordynacją podatkową”.

WAŻNE!

Zgodnie z ustawą o obowiązkach przedsiębiorców opłatę produktową oblicza się jako iloczyn stawki opłaty i różnicy między wymaganym a osiągniętym poziomem odzysku (recyklingu), przeliczonej na wielkość wyrażoną w masie albo ilości produktów lub opakowań, z wyłączeniem przedsiębiorcy wprowadzającego na rynek krajowy akumulatory kwasowo-ołowiowe, przy czym szczegółowy sposób obliczania opłaty produktowej należnej od przedsiębiorcy określa załącznik do powyższej ustawy.

Obowiązki przedsiębiorców

Przedsiębiorcy są zobowiązani do złożenia marszałkowi województwa rocznego sprawozdania o wyso-

kości należnej opłaty produktowej, zawierającego informacje o:

- wysokości należnej opłaty produktowej, z podziałem na poszczególne rodzaje opakowań lub produktów i określeniem odpowiednio ich masy lub ilości,
- odpowiednio masie lub ilości opakowań wymienionych w załączniku do ustawy o obowiązkach przedsiębiorców, w których przedsiębiorcy wprowadzili na rynek krajowy produkty, lub wprowadzonych na rynek krajowy przez przedsiębiorców produktów wymienionych w załącznikach nr 2 i 3 do ustawy o obowiązkach przedsiębiorców, z podziałem na poszczególne rodzaje,
- odpowiednio masie lub ilości podanych odzyskowi i recyklingowi odpadów opakowaniowych, z podziałem na poszczególne rodzaje i według sposobu ich odzysku i recyklingu, oraz odpadów użytkowych, z podziałem na poszczególne rodzaje,
- osiągniętych poziomach odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych, z podziałem na poszczególne rodzaje

– w terminie do dnia 31 marca roku kalendarzowego następującego po roku, którego opłata dotyczy.

W przypadku stwierdzenia, że przedsiębiorca, mimo ciążącego obowiązku, nie dokonał wpłaty opłaty produktowej lub dokonał wpłaty w wysokości niższej od należnej, marszałek województwa wydaje decyzję, w której określa wysokość zaległości z tytułu opłaty produktowej.

W przypadku niewykonania tej decyzji marszałek województwa ustala, w drodze decyzji, dodatkową opłatę produktową w wysokości odpowiadającej 50% kwoty niewpłaconej opłaty produktowej.

Skutki podatkowe dotyczące opłat produktowych

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów, przedstawionym w interpretacji Dyrektora Departamentu Podatków Bezpośrednich z dnia 12 sierpnia 2002 r. (sygn. akt PB3/PP1-545-MD-8214-55/02), realizacja przez przedsiębiorcę odzysku i recyklingu może odbywać się w różnych formach, w szczególności:

- samodzielnie,
- przez organizację odzysku lub
- uiszczanie opłat produktowych.

Ze środków pochodzących z opłat produktowych uiszczanych przez przedsiębiorców, które następnie są przekazywane przez urzędy marszałkowskie na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, będą również finansowane działania związane z odzyskiem i recyklingiem odpadów opakowaniowych.

Z tego powodu – zdaniem Ministerstwa Finansów – nie ma przyczyn, dla których należałoby różnicować skutki podatkowe, związane z kwalifikacją ponoszonych przez przedsiębiorców kosztów realizacji odzysku i recyklingu.

WAŻNE!

Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów, z wyjątkiem wymienionych w tych ustawach.

Z przepisów art. 16 ust. 1 pkt 19 lit. a i art. 23 ust. 1 pkt 16 lit. a odpowiednio ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych i podatku dochodowym od osób fizycznych wynika, że nie uważa się za koszty uzyskania przychodów kar i opłat z tytułu nieprzestrzegania przepisów

w zakresie ochrony środowiska, to jest świadczeń za naruszenie tych przepisów i warunków prawidłowego korzystania ze środowiska.

Charakter prawny opłaty produktowej

Zdaniem Ministerstwa Finansów opłata produktowa, która funkcjonuje w ramach obowiązujących przepisów, nie powinna być uznana za sankcję z tytułu nieprzestrzegania przepisów, ale za opłatę o charakterze „quasipodatku”.

Obowiązek ponoszenia podstawowych opłat produktowych związany jest z uzyskiwaniem przychodów ze sprzedaży, w związku z którą powstają różnego rodzaju odpady. Zatem oczywisty jest w tej sytuacji związek przyczynowo-skutkowy między osiąganymi przychodami a kosztami ich uzyskania. Opłatę produktową, o której mowa w art. 12 ust. 2 ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami, należy

więc zakwalifikować do kosztów uzyskania przychodów.

Dodatkowa opłata produktowa

Nie może być natomiast zaliczona do kosztów uzyskania przychodów, posiadająca sankcyjny charakter, dodatkowa opłata produktowa, o której mowa w art. 17 ust. 2 tej ustawy o obowiązkach przedsiębiorców, w wysokości 50% kwoty niewpłaconej opłaty produktowej, ustalana w przypadku niewykonania decyzji marszałka województwa, określającej wysokość zaległości z tytułu opłaty produktowej.

Odsetki za zwłokę

Należy podkreślić, iż również odsetki za zwłokę z tytułu nieterminowego uiszczania opłat produktowych nie będą kosztem uzyskania przychodów na podstawie przepisu art. 16 ust. 1 pkt 21 Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz przepisu art. 23 ust. 1 pkt 18 Ustawy

o podatku dochodowym od osób fizycznych, ponieważ do tych opłat stosuje się przepisy Ordynacji podatkowej. ■

adw. dr Michał Kuliński

§ Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zmianami).
- Pismo Ministerstwa Finansów – Dyrektora Departamentu Podatków Bezpośrednich z dnia 12 sierpnia 2002 r. (sygn. akt PB3/PP1-545-MD-8214-55/02).

Temat numeru

Nowelizacja prawa zamówień publicznych

25 września 2009 r. Sejm uchwalił Ustawę o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Następnie została przekazana do Senatu, gdzie trwają nad nią dalsze prace w komisjach: Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Gospodarki Narodowej.

Zaproponowane przez Rząd zmiany wiążą się z dostosowaniem ustawy do prawa Unii Europejskiej z jednej strony, z drugiej natomiast mają zapewnić uwzględnienie przez system zamówień publicznych wyzwań związanych z aktualną sytuacją gospodarczą.

Przy realizacji wielu przedsięwzięć

finansowanych ze środków publicznych uregulowania prawne zamówień publicznych stanowiły w ostatnich latach problem dla inwestorów.

Dotyczyło to w szczególności projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Wśród przyczyn błędów w projektach unijnych znaczna część dotyczy zamówień publicznych.

Przynajmniej w części jest to skutek niezgodności wielu polskich regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Udział w postępowaniu a wykluczenie

Nowelizacja przewiduje oddzielenie warunków udziału w postępowaniu,

tj. posiadanie uprawnień do wykonania określonej działalności lub czynności, wiedzy i doświadczenia, dysponowanie odpowiednim potencjałem oraz osobami zdolnymi do wykonywania zamówienia, znajdowanie się w odpowiedniej sytuacji ekonomicznej i finansowej (art. 22 ust. 1), od przesłanek wykluczenia wykonawców z postępowania (art. 24).

Zamówienia zastrzeżone

Ponadto w przepisie art. 22 ust. 2 nowelizacji implementuje się postanowienie art. 19 dyrektywy klasycznej, dotyczące „zamówień zastrzeżonych” w taki sposób, że zamawiający będą mieli możliwość zastrzeżenia w ogłoszeniu, iż o udzielane zamówienie będą się mogli ubiegać wy-

łącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne.

Wprowadzenie tego przepisu ma wyrównać szansę wykonawców zatrudniających osoby niepełnosprawne w ubieganiu się o zamówienia publiczne w celu integracji lub reintegracji osób niepełnosprawnych na rynku pracy (teza 28 preambuły dyrektywy klasycznej).

Rozszerzenie katalogu przestępstw

W celu implementacji postanowienia art. 45 ust. 2 lit. c i d i tezy 43 preambuły Dyrektywy 2004/18/WE oraz uwzględniając znaczenie ochrony środowiska, proponuje się rozszerzenie o przestępstwa przeciwko środowisku katalogu przestępstw – wymienionych w art. 24 ust. 1 pkt 4-8 w związku z prawomocnym ukaraniem, za które wyklucza się wykonawcę z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Udział w postępowaniu

Proponuje się doprecyzowanie przepisów dotyczących wskazania momentu, w którym wykonawca potwierdza spełnianie warunków udziału w postępowaniu (art. 26 ust. 2a), oraz uelastycznienie sposobu potwierdzania spełniania tych warunków (art. 26 ust. 2b i 2c).

✓ WAŻNE!

Wykonawca będzie zobowiązany na żądanie zamawiającego i w zakresie przez niego wskazanym wykazać, odpowiednio na dzień składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo ofert, spełnianie: warunków udziału w postępowaniu, o których mowa w art. 22 ust. 1, i brak podstaw do wykluczenia z powodu niespełniania warunków, o których mowa w art. 24 ust. 1.

Zwiększeniu konkurencyjności postępowania o udzielenie zamówienia

przez umożliwienie większej liczbie wykonawców wykazania spełnienia warunków udziału w postępowaniu ma służyć przepis art. 26 ust. 2b nowelizacji, stanowiący wdrożenie postanowień art. 47 ust. 2 oraz art. 48 ust. 2 dyrektywy klasycznej, stosownie do którego w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu wykonawca będzie mógł polegać na wiedzy i doświadczeniu, potencjale technicznym, osobach zdolnych do wykonania zamówienia oraz zdolnościach finansowych innych podmiotów, niezależnie od charakteru prawnego łączących go stosunków, przedstawiając w tym celu pisemne zobowiązanie takich podmiotów.

Nowa ustawa w art. 26 ust. 2c wdraża przepis art. 47 ust. 4 Dyrektywy 2004/18/WE, który umożliwi wykonawcom alternatywne do zakładanego przez zamawiającego potwierdzenie znajdowania się w odpowiedniej sytuacji ekonomicznej lub finansowej przez przedstawienie innych dokumentów (jeżeli wykonawca z uzasadnionej przyczyny nie może przedstawić dokumentów wymaganych przez zamawiającego), które w wystarczający sposób potwierdzają spełnianie opisanego przez zamawiającego warunku.

✓ WAŻNE!

Oprócz tego zgodnie z nową ustawą zamawiający będą zobowiązani określać w specyfikacji istotne warunki zamówienia (art. 36 ust. 1 pkt 5) w ogłoszeniach (art. 41 pkt 7, art. 48 ust. 2 pkt 6 oraz art. 75 ust. 2 pkt 9) oraz w zaproszeniu do negocjacji (art. 63 ust. 1 pkt 5): „warunki udziału w postępowaniu oraz opis sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków”.

Pytania do ofert przetargowych

Jednym z najważniejszych założeń nowej ustawy będzie wprowadzenie zmian w przepisie art. 38 ustawy.

W obecnym brzmieniu przepis ten zezwala na zadawanie pytań przez wykonawców, dotyczących specyfikacji istotnych warunków zamówienia nie później niż 6 dni przed upływem terminu składania ofert lub w przypadku istnienia pilnej potrzeby udzielenia zamówienia w przetargu ograniczonym i negocjacjach z ogłoszeniem – nie później niż 4 dni przed upływem terminu składania ofert.

Negatywną konsekwencją obecnie obowiązującego przepisu jest jednak fakt, iż liczne pytania zadawane przez wykonawców wpływają do zamawiającego tuż przed upływem terminu składania ofert, co uniemożliwia udzielenie odpowiedzi przed upływem tego terminu. Dlatego zamawiający są niejednokrotnie zmuszeni do przedłużania terminów składania ofert w celu udzielenia odpowiedzi na zadawane pytania.

Nowe terminy zapytań do SIWZ

Zgodnie z nowym uregulowaniem:

„Wykonawca może zwrócić się do zamawiającego o wyjaśnienie treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Zamawiający jest zobowiązany udzielić wyjaśnień niezwłocznie, jednak nie później niż:

- 1) 6 dni przed upływem terminu składania ofert,
- 2) 4 dni przed upływem terminu składania ofert – w przetargu ograniczonym oraz negocjacjach z ogłoszeniem, jeżeli zachodzi pilna potrzeba udzielenia zamówienia,
- 3) 2 dni przed upływem terminu składania ofert – jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8

– pod warunkiem, że wniosek o wyjaśnienie treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia wpłynął do zamawiającego nie później niż do końca dnia, w którym

upływa połowa wyznaczonego terminu składania ofert”.

Zmiana ta będzie miała istotne znaczenie dla przyspieszenia postępowań prowadzonych w celu udzielenia dużych zamówień infrastrukturalnych, np. budowy autostrad, mostów, linii komunikacyjnych itp.

Brak obowiązku zamieszczania ogłoszenia

Nowa ustawa uchyla obowiązek zamieszczania ogłoszenia o zamówieniu w dzienniku lub czasopiśmie o zasięgu ogólnopolskim dla określonej wartości przedmiotu zamówienia.

✓ WAŻNE!

Obowiązek zostaje zniesiony, jeżeli wartość przedmiotu zamówienia na roboty budowlane jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 20 milionów euro, a na dostawy lub usługi – 10 milionów euro (art. 40 ust. 4).

Obowiązek ten wiązał się z dodatkowymi kosztami zamieszczenia płatnego ogłoszenia w prasie, przy braku rzeczywistego przełożenia na zwiększenie liczby wykonawców.

Zwrot wadium

Kolejna istotna zmiana polega na tym, że zamawiający będzie zobowiązany zwrócić wadium wszystkim wykonawcom niezwłocznie po wyborze oferty najkorzystniejszej lub unieważnieniu postępowania, z wyjątkiem wykonawcy, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza.

Nowe rozwiązanie umożliwi wykonawcom odzyskanie środków pieniężnych albo zwrot dokumentów gwarancji lub poręczenia do ich wystawców, a tym samym wpłynie pozytywnie na sytuację finansową oraz możliwość ubiegania się o inne zamówienia.

Z powyższą zmianą wiąże się propozycja nadania nowego brzmienia art. 85 ust. 4, zgodnie z którą obowiązek wniesienia nowego wadium lub jego przedłużenia w związku z przedłużeniem terminu związania ofertą dotyczy wyłącznie wykonawcy, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza.

Zmiany w umowie

Obecnie art. 144 ust. 1 Ustawy – Prawo zamówień publicznych zakazuje wprowadzenia do umowy w sprawie zamówienia publicznego zmian w stosunku do treści oferty, chyba że zamawiający przewidział możliwość dokonania takiej zmiany w ogłoszeniu o zamówieniu lub w specyfikacji istotnych warunków zamówienia oraz określił warunki takiej zmiany.

W celu uelastycznienia i usprawnienia procesu udzielania zamówień publicznych, a zarazem uwzględniając orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, tj. w sprawie C-496/99 *Succhi di Frutta* oraz w sprawie C-454/06 *Pressetext Nachrichtenagentur*, zakaz zmiany umowy o zamówienie publiczne dotyczył wyłącznie zmian istotnych postanowień umowy.

Dopuszczalne będą zatem zmiany nieistotne, rozumiane w ten sposób, że wiedza o ich wprowadzeniu do umowy na etapie postępowania o udzielenie zamówienia nie wpłynie na krąg podmiotów ubiegających się o to zamówienie czy też na wynik postępowania.

Brak nakazu zabezpieczenia wykonania umowy

Dzięki uchyleniu przepisów art. 147 ust. 3 i 4 zniesiony zostanie ustawowy nakaz żądania zabezpieczenia należytego wykonania umowy przez zamawiającego. Zmiana ta podyktowana jest oczywiście obecną

sytuacją gospodarczą. Z tego względu, z uwagi na często długi okres trwania gwarancji oraz w celu uwolnienia środków finansowych, które mogą być wykorzystane przez wykonawców na cele związane bezpośrednio z prowadzeniem działalności gospodarczej, zrezygnowano z pozostawiania zabezpieczenia należytego wykonania umowy na pokrycie roszczeń z tytułu gwarancji jakości (art. 151 ust. 2 i 3 nowelizacji).

Zaliczka dla wykonawcy

Nowelizacja przewiduje jednoznacznie możliwość udzielania zaliczek na poczet wynagrodzenia wykonawcy zamówienia publicznego (art. 151a). Jest to szczególnie ważne w aktualnej sytuacji, charakteryzującej się ograniczeniem możliwości pozyskiwania przez wykonawców finansowania realizowanych przez nich zamówień.

Ostatnia zmiana prawa zamówień publicznych dotyczy doprecyzowania właściwości Prezesa Urzędu w zakresie dokonywania wykreśleń z wykazu wykonawców.

Zmiana kosztów sądowych

Ustawa z dnia 25 września 2009 r. przewiduje również zmianę art. 34 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

✓ WAŻNE!

Dotychczasowa opłata od skargi na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej w wysokości 3000 złotych zastąpiona zostanie opłatą stałą w wysokości pięciokrotności wpisu wniesionego od odwołania w sprawie, której dotyczy skarga, z tym, że jeżeli dotyczy czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego podjętych po otwarciu ofert, pobiera się opłatę stosunkową w wysokości 5% wartości przedmiotu zamówienia w postępowaniu, którego

skarga dotyczy, jednak nie więcej niż 5 000 000 złotych.

Uzależnienie wysokości opłaty od wartości zamówienia wydaje się racjonalne, poza tym ma za zadanie zniechęcić do składania skarg nieuzasadnionych, a jedynie przedłużających postępowanie.

Proponowane zmiany mają wejść w życie 14 dni od ogłoszenia, poza zmianą art. 38, który ma wejść w życie już w chwili ogłoszenia. Przepisy znowelizowane będą miały zastosowanie do postępowań wszczętych od dnia wejścia w życie nowelizacji. Tu również wyjątek będzie stanowił art. 38, który będzie miał zastosowanie do postępowań wszczę-

tych przed dniem wejścia tego przepisu w życie (tj. ogłoszeniem nowelizacji w Dzienniku Ustaw) pod warunkiem, że do tego dnia zamawiający nie przekaze albo nie udostępni wykonawcom specyfikacji istotnych warunków zamówienia. ■

Krzysztof Choromański

Finanse

Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogłosił nabór wniosków o dofinansowanie dla przedsięwzięć dostosowujących przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska.

Wsparcie będzie udzielane w ramach Działania 4.1. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego, a dokładnie Priorytetu IV POIiŚ.

Rodzaje inwestycji

Celem programu jest dofinansowanie inwestycji polegających na wprowadzaniu systemów zarządzania środowiskowego ISO 14001 i systemu EMAS oraz certyfikowanych znaków, które przyznawane są w oparciu o ekologiczne kryteria atestacji.

Przykłady projektów

Na stronie NFOŚiGW wymienione zostały następujące rodzaje projektów, które mogą uzyskać dofinansowanie:

- wykonanie audytu niezbędnego do uzyskania certyfikatu/doko-

nania rejestracji,

- uzyskanie certyfikatu/dokonanie rejestracji,
- doradztwo związane z uzyskaniem certyfikatu/dokonaniem rejestracji.

Podmioty ubiegające się o dofinansowanie

Środki z funduszu mogą zdobyć małe i średnie przedsiębiorstwa, z wyjątkiem przedsiębiorstw wymienionych w art. 35 ust. 3 pkt b w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego, czyli przedsiębiorstw nieobjętych definicją zawartą, które zatrudniają mniej niż 750 pracowników lub posiadają obrót niższy niż 200 mln euro. Z uzyskania pomocy wykluczono także przedsiębiorstwa objęte Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 roku w sprawie wsparcia i rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Poziom dofinansowania

W ramach konkursu na realizację

projektów przeznaczono 3 mln zł. Dofinansowanie wyznaczono na poziomie 50% wydatków kwalifikowanych. Określono także maksymalną i minimalną kwotę dofinansowania. Kwota maksymalna wynosi ona 400 tys. zł. Kwotę minimalną określono jedynie dla przedsiębiorstw w województwa dolnośląskiego, kujwasko-pomorskiego, lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, pomorskiego, śląskiego i zachodniopomorskiego, w których całkowita wartość projektu nie może być niższa niż 8 mln zł.

Kryteria

Projekty, które ubiegają się o dofinansowanie w ramach konkursu, powinny być zakończone (potwierdzone uzyskanym certyfikatem).

Termin i miejsce składania wniosków

Wnioski powinny być składane w dniach od 1 do 21 grudnia 2009 roku do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. ■

Redakcja

Masz pytanie do naszych ekspertów?
Chcesz uzyskać więcej informacji na wybrany temat?
Napisz do Redakcji! e-mail: anna.szczesna@dashofer.pl

 Finanse

Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów – nabór wniosków

Od 16 do 30 listopada 2009 roku trwa nabór wniosków w konkursie programu dla przedsięwzięć w zakresie zamykania i rekultywacji składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, niepełniających wymogów obowiązującego prawa.

Jest to IV nabór wniosków w trybie konkursowym. Pierwsze wnioski przyjmowane były już w kwietniu 2009 roku.

Investycje realizowane w ramach dofinansowania

Celem programu jest zamknięcie i rekultywacja składowisk odpadów, które nie spełniają wymogów i standardów określonych w przepisach prawa unijnego oraz polskiego. Dofinansowanie przeznaczone jest dla składowisk, dla których wydano decyzję o zamknięciu oraz wyznaczono termin zamknięcia na nie później niż do 31 grudnia 2009 roku. Wskaźnikiem osiągnięcia celu jest rekultywacja składowiska o powierzchni 50 ha.

Budżet programu

Prognozowany budżet programu pochodzi ze środków NFOŚiGW i wynosi 37,2 mln zł. Dofinanso-

wanie będzie realizowane w formie oprocentowanych pożyczek oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów.

Koszty kwalifikowane

Do kosztów kwalifikowanych zaliczane będą wydatki poniesione na działania do realizacji zadań wynikających z decyzji o zamknięciu składowiska, a w szczególności:

- rekultywacja techniczna – ukształtowanie wierzchołki składowiska, konstrukcja warstwy rekultywacyjnej, uporządkowanie gospodarki odciekami,
- odgazowanie składowiska – wykonanie studni odgazowujących, instalacji do zyskania biogazu (np. biofiltry, rurociągi, studnie, pochodnie, instalacje elektryczne pochodni),
- rekultywacja biologiczna oraz zagospodarowanie biologiczne – wysiew traw, zakrzewianie, zadrzewienia,
- instalacje do monitoringu (np. piezometry).

Terminy składania wniosków

Wnioski o dofinansowanie powinny być składane w terminie od 16 do 30 listopada 2009 roku. Kolejny

nabór przewidziany jest na marzec 2010 roku. Jednak w przypadku wykorzystania dostępnych środków może zostać odwołany.

Miejsce składania wniosków

Wnioski powinny być składane do:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie – dla projektów o szacowanej wartości powyżej 25 mln euro według kursu euro określonego w regulaminie konkursu,
- właściwego dla danego województwa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – dla projektów o szacowanej wartości poniżej 25 mln euro według kursu euro określonego w regulaminie konkursu.

Beneficjenci

Dofinansowanie przeznaczone jest dla jednostek samorządu terytorialnego oraz spółek prawa handlowego, w których co najmniej 51% udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego. ■

Redakcja /ASz/

 Finanse

Jak zweryfikować dokumentację do konkursu w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko?

Już rozpoczęły się kolejne konkursy w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, w których można pozyskać dofinansowanie na projekty odpadowe. Projekty te powinny być już od dawna przygotowywane, jednak warto skorzystać z najbardziej aktualnych materiałów,

a także wcześniejszych doświadczeń, aby jeszcze przed złożeniem wyeliminować najczęściej popełniane błędy.

Dokumentacja konkursowa w POIiŚ jest bardzo rozbudowana. Trudno liczyć, żeby takie materiały w sposób właściwy można było przygo-

tować w ciągu kilku dni poprzedzających konkurs. Jeśli dodamy jeszcze, że wypełnianie wniosku o dofinansowanie powinno być jedną z ostatnich czynności, które należy wykonać przed złożeniem, to jasne jest, że w tej chwili możemy jedynie dokonać pewnych drobnych korekt. Praca związana z przygotowaniem

dokumentacji obejmuje wiele miesięcy, a licząc od momentu prac koncepcyjnych, wiele lat.

Jak uniknąć błędów?

Ważne jest jednak, żeby w końcowych pracach wykorzystać najnowsze materiały i doświadczenia innych. Od kilku dni dostępne są na stronie Ministerstwa Środowiska najnowsze materiały szkoleniowe dla potencjalnych beneficjentów POiŚ. Są to materiały ze szkolenia, które odbyło się w dniach 15-16 października 2009 roku.

Materiały składają się z dziewięciu prezentacji:

1. Aktualny stan wdrażania I i II priorytetu Programu Infrastruktura i Środowisko.
2. Instrukcja wypełniania wniosku i najczęściej występujące błędy w wypełnieniu wniosków.
3. Studium wykonalności – zakres dokumentu.
4. Pomoc publiczna w gospodarce odpadami w Programach Operacyjnych 2007-2013.
5. Zagadnienia związane z oceną oddziaływania na środowisko i siecią obszarów Natura 2000.
6. Przygotowanie projektu pod kątem zgodności z Prawem zamówień publicznych.
7. Analiza ekonomiczna/finansowa.
8. Działania promocyjne i informacyjne – obowiązki beneficjenta.
9. Procedura powoływania MAO, działalność Jednostki Realizującej Projekt.

Jak widać z powyższego zestawienia, prezentacje stanowią syntetyczne zestawienie najważniejszych kwestii związanych z przygotowaniem projektów.

Najczęściej popełniane błędy

Dla osób przygotowujących dokumentację interesujące może być zestawienie najczęstszych błędów,

które występowały dotychczas w wypełnieniu wniosków (prezentacja druga).

Poniżej zestawione zostały błędy w podziale na najważniejsze fazy oceny składanej dokumentacji:

I. Ocena wniosku według kryteriów formalnych – najczęściej popełniane błędy:

1. Złożenie wniosku po terminie wskazanym w ogłoszeniu.
2. Niewystarczająca gotowość projektów do realizacji: brak zgodności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, brak decyzji lokalizacyjnych, brak pozwoleń budowlanych (min. 40%) i dokumentacji przetargowych.
3. Koszty związane z kanalizacją sanitarną i oczyszczalniami ścieków nie stanowią minimum 50% kosztów całkowitych projektu.
4. Brak parafowania wszystkich stron wniosku oraz brak podpisów na załącznikach oraz pieczęci firmowej na ostatniej stronie Wniosku.
5. Błędy rachunkowe.
6. Tytuł nie określa jednoznacznie celów projektu oraz składa się z większej liczby znaków niż maksymalnie dopuszczona (100).
7. Niewypełnione wszystkie wymagane pola we wniosku.
8. Brak kompletu załączników.
9. Niezgodność sumy kontrolnej wniosku w wersji papierowej i wersji xml.

II. Ocena wniosku według kryteriów merytorycznych I stopnia – przyczyna odrzucenia wniosku: niespełnienie warunku uzyskania przez projekt minimum 60% punktów.

III. Ocena wniosku według kryteriów merytorycznych II stopnia – najczęściej popełniane błędy:

1. Poprawność analizy finansowej i ekonomicznej:
 - nieprawidłowo wyliczony poziom dotacji,

- analiza oparta na nieaktualnych danych,
 - stosowanie tych samych stawek amortyzacyjnych dla różnych rodzajów majątku,
 - nieprawidłowo przeprowadzona analiza opcji,
 - niewłaściwa kalkulacja stawek,
 - niezgodny z wytycznymi format modelu finansowego (zbyt duża liczba arkuszy, brak logicznego powiązania między nimi).
2. Spójność informacji zawartych we wniosku i załącznikach do niego:
- zakres rzeczowy opisany w załącznikach (np. SW) jest niezgodny z wnioskiem aplikacyjnym.
3. Zgodność projektu z wymaganiami prawa dotyczącego ochrony środowiska:
- brak wystarczającego uzasadnienia w postanowieniu o braku konieczności sporządzenia raportu,
 - brak wystarczającego uzasadnienia zawartego w decyzji środowiskowej,
 - nienależycie przeprowadzone konsultacje społeczne.

Końcowa weryfikacja dokumentacji

Przynajmniej część błędów można wyeliminować na etapie końcowej weryfikacji składanej dokumentacji. Niestety w pozostałych przypadkach wyłapanie sygnalizowanych powyżej błędów może być przesłanką do odstąpienia od składania wniosku. Czasu na korektę wielu błędów może zabraknąć.

Drugim wyjściem w takiej sytuacji może być złożenie wniosku i niezwłoczne przystąpienie do przygotowania dokumentów, które będą niezbędne w fazach kolejnych ocen.

Ocena składanych wniosków trwa wiele miesięcy, zatem istnieje szansa,

że to, czego nie jesteśmy w stanie zrobić dziś w ciągu kilku dni, uda się zrobić przed otrzymaniem wezwania do poprawy wniosku.

Odrzuconego wniosku nie można poprawić

Nie dotyczy to takich sytuacji, gdy stwierdzenie błędu będzie przesłanką do odrzucenia wniosku, np. niespełnienie warunku uzyskania przez projekt minimum 60% punktów na etapie oceny wniosku według kryteriów merytorycznych I stopnia.

Natomiast w innych sytuacjach nie można wykluczyć opisanych wyżej działań potencjalnych beneficjentów na czas. Trudno dziś określić, czy po zakończeniu ocen i podpisaniu umów we wszystkich konkursach zostaną jeszcze środki na ogłoszenie kolejnych konkursów w przyszłym roku.

Na koniec należy podkreślić, że samo podpisanie umowy nie oznacza, że pozyskamy środki finansowe. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że błędy popełnione przy przygotowaniu i później przy realizacji projektu mogą spowodować, że nie otrzymamy środków. Może się też zdarzyć, że otrzymane środki będziemy musieli zwrócić.

Nieprawidłowości

Z dostępnych zestawień Ministerstwa Finansów wynika, że od początku członkostwa Polski w Unii Europejskiej do końca czerwca 2008 roku zgłoszonych zostało do Komisji Europejskiej ponad 600 nieprawidłowości. Zidentyfikowane nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim:

- zamówień publicznych,
- sfałszowanych dokumentów,
- nieprawidłowości we wniosku o dofinansowanie,
- niewykonania przedsięwzięcia,

- błędnych rozliczeń księgowych,
- wydatków niekwalifikowanych,
- nieprzestrzegania warunków umowy.

Większość nieprawidłowości dotyczyło uchybień w zamówieniach publicznych, znaczna część wiązała się z fałszowaniem dokumentów oraz próbami rozliczania wydatków niekwalifikowanych.

Występujące nieprawidłowości wskazują, że już na etapie składania wniosku mogły zostać popełnione błędy w procesie przygotowania projektu, nawet jeśli udało się prześlizgnąć przez procedury konkursowe.

Właściwe przygotowanie projektu (w tym dokumentacji konkursowej) pozwoli zatem nie tylko wygrać konkurs, ale uniknąć w przyszłości poważnych konsekwencji finansowych. ■

Krzysztof Choromański

Finanse

Dofinansowanie recyklingu pojazdów

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej prowadzi program dofinansowania dla przedsiębiorców, którzy prowadzą stację demontażu pojazdów oraz gmin.

Dofinansowanie do demontażu pojazdów następuje w formie dopłat. Udzielane jest na podstawie wniosku o udzielenie dopłaty do demontażu pojazdów wycofywanych z eksploatacji.

Wzór wniosku określony jest w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 2008 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczególnych warunków przeznaczania wpływów pochodzących z opłat w zakresie recyklingu pojazdów wycofywanych z eksploatacji (Dz.U. Nr 147, poz. 932).

Termin składania wniosków

Wniosek o udzielenie dopłaty powinien być złożony do NFOŚiGW w terminie do 15 marca 2010 roku.

Pomoc de minimis

Należy pamiętać o tym, że dofinansowanie do demontażu pojazdów ma charakter pomocy *de minimis*. Jest to dofinansowanie udzielane przedsiębiorcom, które nie wymaga notyfikacji Komisji Europejskiej. Przyznawane jest zgodnie z warunkami określonymi w Rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 roku w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu pomocy *de minimis*. Przedsiębiorca korzystający z pomocy *de minimis* jest zobowiązany do przestrzegania limitu dozwolonej wartości tej pomocy.

WAŻNE!

Zgodnie z obowiązującymi od 1 stycznia 2007 roku przepisami próg pomocy publicznej, który nie wymaga zgłoszenia do Komisji Europejskiej, wynosi 200 tys. euro, przy czym jest to suma pieniędzy przyznanych przedsiębiorcy w ciągu trzech lat (dla sektora transportu drogowego jest to 100 tys. euro) oraz podane wartości są wartościami brutto.

Udokumentowanie pomocy de minimis

Ze względu na warunki dopuszczalności pomocy *de minimis* składający wniosek jest zobowiązany do wykazania wartości otrzymanej przez niego pomocy przez złożenie stosowanego zaświadczenia. Jest ono wydawane przez organ, który uprzednio takiej pomocy udzielił, na specjalnym formularzu.

**Warunki
uzyskania pomocy
przez przedsiębiorcę**

Dofinansowanie do demontażu pojazdów może zostać przyznane przedsiębiorcy, który spełni następujące warunki:

- uzyskał wymagane poziomy odzysku i recyklingu, które podane są w art. 28 Ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- posiada decyzje wymagane dla prowadzącego stacje demontażu pojazdów,
- w terminie złożył roczne sprawozdanie o pojazdach wycofanych z eksploatacji.

Dodatkowo przedsiębiorca przekazuje dokumenty potwierdzające sytuację ekonomiczną przedsiębiorstwa, które prowadzi stację demontażu.

Dofinansowanie dla gmin

Gminy uzyskują dofinansowanie również na podstawie wniosku o udzielenie dofinansowania gminy w zakresie zbierania porzuconych pojazdów wycofanych z eksploatacji. Wzór wniosku określony jest w załączniku 2 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków przeznaczania wpływów pochodzących z opłat w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych

z eksploatacji (Dz.U. Nr 147, poz. 932).

Gmina powinna dołączyć do wniosku dokumenty potwierdzające przekazanie do stacji demontażu zebranych porzuconych pojazdów. Wysokość otrzymanego dofinansowania jest proporcjonalna do ilości porzuconych pojazdów wycofanych z eksploatacji, zebranych i przekazanych przez gminy do stacji demontażu.

Gmina może maksymalnie otrzymać dopłatę w wysokości 4 tys. zł przypadającą na jeden pojazd przekazany przez gminę do stacji demontażu. ■

*Redakcja***? Pytania i odpowiedzi**

Czy w związku z koniecznością wnoszenia opłaty rejestrowej oraz rocznej przez wprowadzających baterie lub akumulatory, obowiązek ten dotyczy także baterii i akumulatorów, które wprowadzane są na rynek jako elementy innych przedmiotów sprzedaży?

Wysokość stawki opłaty rocznej ustalana jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 września 2009 roku w sprawie wysokości stawek opłaty rejestrowej oraz rocznej (Dz.U. Nr 149, poz. 1209).

Zgodnie z rozporządzeniem, obliczając stawkę, należy wziąć pod uwagę roczny obrót netto ze sprzedaży baterii lub akumulatorów. Jeżeli baterie lub akumulatory w trakcie sprzedaży zamontowane są w sprzęcie lub pojeździe oraz nie stanowią

odrębnego przedmiotu sprzedaży, należy uznać, że wysokość obrotu netto ze sprzedaży baterii lub akumulatorów wyniesie zero. ■

Redakcja

Na jakiej podstawie naliczane są opłaty oraz kary za wprowadzanie substancji zubożających warstwę ozonową?

Opłaty i kary za wprowadzanie substancji zubożających warstwę ozonową wprowadzone zostały na podstawie Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o substancjach zubożających warstwę ozonową (Dz. U. Nr 121, poz. 1263). Przepisy ustawy nakładają obowiązek ponoszenia

opłat za wprowadzanie do obrotu substancji kontrolowanych oraz kar za działanie wbrew zakazom, bez pozwolenia lub z naruszeniem warunków pozwolenia. Opłatę ponosi przedsiębiorcy, którzy po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzają do obrotu

następujące substancje, określane mianem substancji kontrolowanych:
a) wodorochlorofluorowęglowodory (HCFC), z wyjątkiem wykorzystywanych do produkcji innych substancji,
b) chlorofluorowęglowodory (CFC), z wyjątkiem wykorzystywa-

Akademia Dashofera zaprasza

30 listopada 2009 r. w godz. 10.00 – 16.00

(Warszawa, Centrum Konferencyjne, ul. Senatorska 12) na seminarium:

Monitoring i sprawozdawczość projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej

Więcej informacji znajdą Państwo na stronie internetowej: www.akademiadashofera.pl

nych do produkcji leków,
c) bromometan, z wyjątkiem zastosowań kwarantannowych i przedwysyłkowych.

Obowiązek dotyczy zarówno substancji odzyskanych, jak i po regeneracji.

Za wprowadzającego substancje uznaje się producenta substancji kontrolowanych lub podmiot dokonujący przywozu substancji kontrolowanych.

Listę substancji kontrolowanych zawiera Rozporządzenie WE nr 2037/2000 z dnia 29 czerwca 2000 roku w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową (Dz. Urz. WE L 244 z 29.09.2000 roku). Niemniej jednak przedmiotem opłaty objęte są tylko rodzaje substancji kontrolowanych, które wymienione są w ustawie.

W związku z uznaniem substancji zubożających warstwę ozonową za substancje negatywnie oddziałujące na środowisko, nadrzędnym celem jest ich całkowita eliminacja z rynku. W związku z tym Rozporządzenie nr 2037/2000 z dniem 1 stycznia 2010 roku traci moc, a zastąpi je nowe Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady, dotyczące substancji zubożających warstwę ozonową, czyli czynników chłodniczych CFC i HCFC, przyjęte

przez Parlament Europejski 25 marca 2009 roku. Dokument ten wprowadzi m.in. całkowity zakaz wprowadzania do obrotu i stosowania substancji kontrolowanych.

Wysokość opłat za wprowadzanie substancji zubożającej warstwę ozonową zależy od jej ilości. Stawki zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie wysokości stawki opłaty za substancje kontrolowane (Dz.U. Nr 13, poz. 107). Opłatę ponosi jedynie podmiot, który jako pierwszy dokonuje w Polsce zbycia lub przekazania określonej substancji kontrolowanej. Maksymalna wysokość stawki opłaty za substancje kontrolowane wynosi dwukrotność stawki opłaty za emisję substancji CFC do środowiska. W przypadku, gdy opłata nie była dokonana w terminie lub w należnej wysokości na podmiot zostaje nałożona dodatkowa opłata w wysokości 50% niewypłaconej, należnej kwoty. Dodatkowa opłata wymierzana jest w drodze decyzji przez marszałka województwa oraz powinna zostać wniesiona w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

Wprowadzający substancje są zobowiązani do naliczania należnych opłat oraz wpłaty na rachunek bankowy urzędu marszałkowskiego. Termin wnoszenia opłat upływa

31 marca oraz jest zbieżny z terminem przedłożenia odpowiedniego sprawozdania. Wzór sprawozdania o wysokości należnej opłaty określony został w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 stycznia 2005 roku w sprawie wzoru rocznego sprawozdania o wysokości należnej opłaty za substancje kontrolowane (Dz. U. Nr 17, poz. 157).

Kary pieniężne wymierzane są za:

- a) produkcję substancji kontrolowanych, przywóz, wywóz lub wprowadzanie do obrotu wbrew zakazom wynikającym z przepisów substancji kontrolowanych bez wymaganego pozwolenia lub z naruszeniem jego warunków,
- b) produkcję, przywóz, wywóz lub wprowadzanie do obrotu produktów, urządzeń, instalacji zawierających substancje kontrolowane wbrew zakazom wynikającym z przepisów dotyczących substancji kontrolowanych.

Kara pieniężna wymierzana jest za każdy kilogram substancji oraz wynosi pięciokrotność stawki opłaty za emisję do środowiska jednego kilograma chlorowcopochodnej węglowodoru (CFC-12). Nakładana jest przez wojewódzki inspektorat ochrony środowiska w drodze decyzji. ■

Redakcja

Opłaty i fundusze w ochronie środowiska

WYDAWCA: Verlag Dashofer Sp. z o.o., ul. Senatorska 12, 00-082 Warszawa

tel.: (+48 22) 559 36 01 ~ 05, 559 36 33, faks: 829-27-00, 829-27-27

Redaktor odpowiedzialny: Anna Szczesna, anna.szczesna@dashofer.pl, www.dashofer.pl

Redakcja i korekta techniczna: Jolanta Stypułkowska. Skład: Dariusz Ziach.

Druk: Semafic, Warszawa

Prenumerata: kwartalna 65 zł + 22% VAT, roczna 231,40 zł (10% taniej) + 22% VAT.

Wpłaty kierować na rachunek:

Verlag Dashofer Sp. z o.o. Bank Handlowy S.A., nr 90-10301508-0000000800916003.

Redakcja odpowiada na łamach gazety na wybrane pytania Czytelników przesłane faksem lub pocztą.

© 2009 Dashöfer Holding Ltd & Wydawnictwo Verlag Dashofer. Wszystkie prawa zastrzeżone. Przedruk w całości lub we fragmentach i rozpowszechnianie bez zgody wydawcy zabronione.

Ze względu na stałe zmiany w polskim prawie oraz niejednolite interpretacje przepisów Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone informacje.